

2. Павленко С.О. Наукові підходи до розуміння поняття «оперативна комбінація» в теорії оперативно-розшукової діяльності. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2021. Том 32 (71). № 3. С. 76–82.

3. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Ген. прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації Держ. прикордон. служби України, М-ва фінансів України, М-ва юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5 від 16 листоп. 2012. URL: <http://www.minjust.gov.ua/42544>

4. Багрій М.В. Спеціальний слідчий експеримент як форма контролю за вчиненням злочину. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 74. С. 386–391. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2014_74_59

5. Белик Л.С. Понятие оперативной комбинации. *Юридическая наука*. 2013. № 2. С. 37–39.

6. Пономаренко Н.Ю. Тактические операции и оперативно-тактические комбинации как средства расследования пре ступлений : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.12 «Криминалістика; судово-експертная деятельность; оперативно-розсыскная деятельность». Белгород, 2017. 255 с.

Пекарський Сергій Петрович,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки

Донецького державного університету

внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

НЕОБХІДНІСТЬ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА, УПОВНОВАЖЕНОГО РОЗШУКУВАТИ ДІТЕЙ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТІ

6 вересня 2021 міністр внутрішніх справ Денис Монастирський озвучив ключові проекти, які впроваджуватимуться за його керівництва [1]. Так, одним з пріоритетів державної політики МВС визначено створення безпечного середовища, зокрема і безпечного дитинства. Метою проекту «Безпечне дитинство» є запобігання, своєчасне виявлення та ефективне реагування на виклики і загрози у сфері безпечного дитячого середовища. Складовими «Безпечного дитинства» визначено: безпечна школа, вихователь безпеки та розшук дітей [1]. Проблема ефективного і своєчасного розшуку безвісно зниклих дітей була і залишається актуальною в правоохоронній діяльності. Через батьківську недбалість, домашнє насильство, булінг,

бездоглядність та інших обставин щомісячно фіксуються непоодинокі випадки безвісного зникнення дітей, як неповнолітніх так і малолітніх.

Законом України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» від 12 липня 2018 року № 2505-VIII визначено правовий статус осіб, зниклих безвісти, та забезпечується правове регулювання відносин, пов'язаних із встановленням та обліком, розшуком і соціальним захистом таких осіб та їхніх родичів [2]. Відповідно до положень даного Закону особою, яка зникла безвісти, визнається фізична особа, стосовно якої немає відомостей про її місцеперебування на момент подання заявником заяви про її розшук. Особа набуває статусу такої, що зникла безвісти, з моменту подання заявником заяви про факт зникнення особи безвісти та її розшук або за рішенням суду [2, ст. 4]. Особа вважається зниклою безвісти до моменту припинення її розшуку у порядку, передбаченому цим Законом.

Заява про розшук особи, зниклої безвісти, подається до відповідного територіального органу Національної поліції України. Заява про розшук дитини, зниклої безвісти, може бути подана родичем такої дитини, органом державної влади, органом місцевого самоврядування, об'єднанням громадян або будь-якою іншою особою, якій стало відомо про зникнення. У заяві про розшук дитини, зниклої безвісти, зазначається інформація, що може сприяти розшуку такої особи. Організація діяльності щодо встановлення місцезнаходження дитини, яка безвісти зникла, включає:

- збирання даних про дитину та їх аналіз з метою встановлення причини самовільного залишення дитиною сім'ї, навчально-виховного закладу, спеціальної установи для дітей;
- інформування громадськості та засобів масової інформації про зникнення дитини безвісти;
- профілактику правопорушень у дитячому середовищі, протидія домашньому насильству та дитячій бездоглядності;
- забезпечення прав та інтересів дітей [3].

Проведення першочергових заходів щодо встановлення місцезнаходження дитини безвісти зниклої передбачає:

- встановлення часу, місця, обставин зникнення дитини, індивідуальних особливостей дитини, її уподобань, фізичного та психічного стану на момент зникнення;
- опитування батьків, законних представників, сусідів або інших осіб, що можуть висвітлити обставини зникнення;
- отримання фото дитини, інформації щодо особливих прикмет зовнішності, одягу та речей, які були в дитини на час зникнення;
- складання опису зовнішніх ознак, особливих прикмет, речей та одягу з метою розроблення орієнтування;
- з'ясування взаємовідносин, що склалися у дитини в сім'ї, навчально-виховному закладі чи спеціальній установі для дітей;

- складання схеми родинних, шкільних і позашкільних зв'язків, а також встановлення контактів зниклої дитини в соціальних мережах;
- встановлення наявності мобільного телефону, його IMEI та номера абонента;
- життя заходів щодо встановлення можливих місць перебування дитини з урахуванням рельєфу місцевості в районі зникнення, а також гідрометеорологічних умов у день зникнення;
- відпрацювання місцевості, де зникла дитина [3].

До проведення даних заходів, згідно норм Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України, яка затверджена наказом МВС України від 19 грудня 2017 року № 1044, залучаються співробітники ювенальної превенції. З урахуванням вікових особливостей дітей, як малолітніх, так і неповнолітніх своєчасне реагування на зникнення дитини значно зменшує ризик учинення стосовно такої дитини кримінального правопорушення або потрапляння дитини у надзвичайну для неї ситуацію, яка становить загрозу для її здоров'я та життя.

Серед підрозділів Національної поліції Департамент карного розшуку координує і організовує розшукову роботу щодо встановлення місцезнаходження осіб, безвісно зниклих. Наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку про осіб безвісно відсутніх є підставою для проведення оперативно-розшукової діяльності чітко визначеними законодавством суб'єктами [4].

Як свідчить практика розшуку дітей, зниклих безвісти підрозділи ювенальної превенції, які не входять до складу кримінальної поліції, беруть участь у проведенні першочергових заходів щодо встановлення місцезнаходження таких дітей. На думку М.Ю. Веселова сучасні підрозділи ювенальної превенції Національної поліції України хоч і були утворені в результаті реформування колишньої кримінальної міліції у справах дітей, однак нині відповідних оперативно-розшукових повноважень не мають. Ліквідована ж кримінальна міліція в справах дітей поєднувала функції соціально-профілактичної роботи з дітьми та здійснення оперативно-розшукової діяльності як щодо злочинної поведінки неповнолітніх осіб, так і злочинних намірів щодо них самих [5, с. 86], а також здійснювала комплекс заходів з розшуку дітей зниклих безвісти, зокрема, була уповноважена заводити і оперативно-розшукові справи у випадках оголошення дитини у розшук. На тепер ювенальна превенція не має повноважень щодо заведення оперативно-розшукових справ з метою розшуку дітей зниклих безвісти.

Наведене вище, дозволяє дійти висновку про те, що в умовах реформування правоохоронних органів залишилось не вирішеним питання щодо визначення суб'єкта, уповноваженого розшукувати дітей, зниклих безвісти. Тому дане питання потребує додаткового дослідження.

Список використаних джерел

1. Денис Монастирський презентував пріоритетні напрями діяльності МВС. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/press-center/news/denis-monastirskii-prezentuvav-prioritetni-napryami-diyalnosti-mvs>.
2. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12 липня 2018 року № 2505-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19#Text>.
3. Інструкція з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: затв. наказом МВС України від 19 грудня 2017 року № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>.
4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
5. Веселов М. Ю. Адміністративно-правове забезпечення «ювенальної» спеціалізації учасників кримінального провадження. Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. 2019. Вип. 4 (88). С. 81–92.

Осуховський Роман Вікторович,

старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ;

Шарий Олександр Іванович,

начальник відділу розслідування злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту слідчого управління Головного управління Національної поліції в Донецькій області

УПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ДЕТЕКТИВІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ПЕРСПЕКТИВА АКТИВІЗАЦІЇ ПРОТИДІЇ НЕ ПЕРЕДБАЧЕНИМ ЗАКОНОМ ВОЄНІЗОВАНИМ АБО ЗБРОЙНИМ ФОРМУВАННЯМ

Для досягнення ефективності у будь якій сфері, потрібні постійні зміни та перетворювання. Одним з елементів реформування правоохоронної системи на сучасному етапі є впровадження інституту детективів.

Велика українська юридична енциклопедія дає наступне визначення: «детектив – це службова особа відповідного органу досудового розслідування, уповноважена в межах своєї компетенції, визначеної кримінальним процесуальним законодавством, із застосуванням гласних і негласних методів здійснювати виявлення, попередження, розкриття та розслідування злочинів (проводити оперативно-розшукову діяльність і досудове розслідування)» [1, с. 161].